

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Bun de imprimat

Trecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția III, sub Nr. 111-1938.

„Pentru aceea, având
bună îndrăzneală să zi-
cem: Domnul este într'a-
jutorul meu; nu mă voi u-
turi teme! Ce-mi va face mie
omul?“

Evrei, 13, 6.

CU GÂNDUL LA PATRIE!

Situația internațională se complică tot mai mult. Înțelegerea intervenită între Japonia și Uniunea sovietică de o parte, iar de alta, pătrunderea armatei roșii în Polonia, sunt cele două evenimente proaspete și neașteptate, cari dau o gravitate excepțională conflictului militar de astăzi. El se poate întinde prin angajarea altor state mari sau mici, reeditându-se drama sângeroasă din 1914 în proporții infinite mai mari și mai grele decât cele de atunci. Sunt atâtea ambiții, uri și apetituri în lume, încât ele nu așteaptă decât clipa grozavă a descărcării tunurilor, spre a încerca o satisfacere a lor cu riscuri minime în dauna celor năpăstuiți. Pretextele, cari să justifice asemenea capacități sunt ușor de găsit și ele sunt servite omenirii consternate în acele formule rafinate sau cinice, cari de fapt repetă clișee vechi în peiorative. Astfel vechiul adagiu *homo homini lupus* capătă mereu confirmări din ce în ce mai dureroase în ciuda culturii creștine sau a sentimentului de umanitate, pe cari le flutură cu îngâmfare strâmbă exponenții epocii contemporane.

Fulgerile se întetesc deci și furtuna ia proporții, amenințând lumea întreagă. De pe acum Anglia și Franța anunță din partea lor un războiu lung de cel puțin trei ani, la care beligeranții din cealaltă tabără răspund în aceiași termeni. Și unii și alții tind cu înfrigurare să-și asocieze țări și popoare, spre a rezista cât mai mult și a-și asigura laurii „victoriei“ finale pe mormane de ruine înspăimântătoare.

România se găsește, ca și alte state europene, sub presiunea acestei vijelii nebune ce s'a deslănțuit peste neamuri. Dându-și seama de grozăviile ei a înțeles din prima zi să rămână pe drumul înțelepciunii, declarând săptămâna trecută că va observa o strictă și cinstită neutralitate. Dar aceasta nu în-

semnă că s'a pus în afară de orice primejdie, și deci poate privi cu brațele încrucișate desfășurarea tragediei de sub ochii noștri. Am văzut doar cum pacte solemne de neagresiune au fost aruncate de unii peste noapte în coșul de hârtii netrebnice, și de aceea nimic nu ne poate face să credem că asemenea gesturi nu vor contamina mâine pe alții. Precauțiunile erau prin urmare firești, și guvernul Majestății Sale Regelui Carol II-lea a luat toate măsurile militare ca frontariile noastre să fie bine apărate. Aceasta o simțim cu toții.

Dar apărarea țării nu depinde numai de pregătirea noastră armată. Ea este în funcție de întreg potențialul sufletesc și material al națiunii, de solidaritatea ei deplină și spiritul ei de sacrificiu nelimitat, pe care i-le dau voința îndârjită de a trăi în libertate și onoare într-o *Patrie* dobândită la capătul unor sângerați eroice de veacuri.

O armată vitează nu poate birui, decât având în spatele ei un popor tot așa de viteaz prin simțirea și fapta lui de fiecare clipă.

Numai așa *Patria* este o realitate vie, puternică și nezdruncinată, în măsură să înfrunte viscocele și să iasă mai tare din vârtejul lor pustiitor. Cu imaginea ei în suflet trebuie să se culce și să se scoale fiecare Român, înțelegând să-și potrivească toate gândurile și acțiunile cu sfintele ei comandamente.

Ne așteaptă poate vremuri de încercări grele. Trebuie să fim hotărâți a le face față cu o credință de stâncă și bărbăție neînfrântă. Căci acum nu mai sunt în joc interese înguste de ordin trecător, sau combinații de natură provincială, ci însăși existența noastră de Stat în hotarele lui actuale. Este vorba de a avea sau nu mai departe o *Patrie* așa cum ne-au făurit-o înaintașii, mare, fru-

moasă și neatârnată, expresie fericită a năzuințelor noastre de ieri și a idealurilor noastre de mâine.

Să ne gândim, că numai țări de formație tânără și fragilă, lipsite de chiagul miraculos al *patriotismului* luminat, sunt expuse primelor valuri de cutropire ce le încearcă. Românismul are un trecut de stat de peste 600 de ani, care i-a îngăduit să-și înfigă adânc în suflet iubirea indelebilă de glia jertfelor și biruințelor lui.

Reunirea succesivă a acestui pământ strămoșesc într'un singur stat național, a trebuit să însemne un spor de vitalitate patriotică, menită a fi, prin exaltarea și disciplinarea ei, izvorul de conservare și înnoire permanentă a neamului nostru.

SFINȚIREA BISERICII DIN ȚOP

Ori cât de copleșitoare ar fi evenimentele internaționale, ori cât de mult ne-ar fi reținută atențiunea de evenimentele grave ce se petrec în jurul nostru, ori cât de mare ne-ar fi grija pentru ceea ce poate aduce ziua de mâine, nu ne este iertat să trecem cu vederea bucuria unui mic sat patriarhal, prilejuită de sărbătoarea, care a încheiat eforturi grele și nu ne este iertat să întrelăsăm a ne exprima bucuria, că un nou lăcaș de închinare a fost dat importanței lui destinațiuni.

Mai ales azi trebuie să fie mare bucuria prilejuită de sfințirea unei noi biserici. Căci zilele noastre reclamă voință jertfelnică și multă credincioșie; aceste comori le-a imprumutat sufletului românesc totdeauna biserica. Și ori de câte ori avem o dovadă mai mult a alipirii poporului românesc de strămoșeștile altare de închinare, să întărește convingerea noastră în viitorul frumos al acestui neam. O nouă biserică e un nou focar de forțe morale, o nouă cetate de apărare.

Acesta e tâlcul bucuriei obștești, care a stăpânit sufletele Românilor ortodocși din Țop și ale celor ce s'au găsit între ei Duminecă, 17 Sept. c., din prilejul sfințirii noii biserici.

Aici este forța noastră de rasă. Prezența ei în inima fiecăruia și a tuturor împreună face să ne simțim tari și ne dă certitudinea doborârii oricărui primejdii.

Cine dintre noi ar putea spune în ceasul de față, că nu tresare sub amenințările ce se apropie de hotarele Patriei? Este instinctul nostru atavic, este contopirea misterioasă cu pământul sacru al strămoșilor, care ne cheamă, ne îndeamnă și ne poruncește să-i fim credincioși până la moarte.

Vom accepta deci toate privațiunile, vom consimți la toate renunțările, vom face toate sacrificiile și vom dăruia fără șovăire cel mai de preț bun cersesc, *viața noastră*, — fiind că prin ele mântuim un neam și o Țară.

O patrie sfântă, fiii tăi stau gata la chemarea ta de mamă!

În vederea acestei sfințiri, Prea Sfinția Sa Episcopul nostru *Nicolae* a venit dela Cluj însoțit de P. C. consilieri eparhiali Dr. Seb. Stanca și Ion Goron, C. diacon ceremonial Sever Suci și de corul mixt al Catedralei de sub conducerea C. ierodiacon Anatolie Scurtu.

În frunțașă comună Mintiul-Gherlei în fața unei porți triumfale frumos împodobite P. S. Sa a fost întâmpinat de dl prefect al județului Someș, colonel Gh. Petrescu, dl prim-pretor al plasei Gherla, parohul gr. cat. din localitate, străjerii, famfara, și o imensă mulțime în frunță cu primarul, Rostește cuvânt de bun venit dl prefect, parohul gr. cat. și primarul. P. S. Sa le răspunde arătându-și bucuria, că are nou prilej de a sfinți o biserică, laudând rolul ei providențial și accentuând necesitatea încrederii în purtarea de grije a lui Dumnezeu.

Acelaș ceremonial s'a desfășurat și în fața porții triumfale dela intrarea în comuna Țop. Comandanta străjerilor a dat raportul, parohul gr. cat. și primarul comunei au rostit frumoase cuvinte de binevenire, iar P. S. Sa mulțumind a accentuat necesitatea iubirii între frați, a armonioasei colaborări în vederea propășirii neamului și a Patriei.

La poarta triumfală dela intrarea bisericii P. S. Sa a fost întâmpinat de obștea credincioșilor în frunte cu P. C. protopop Zaharie Man și un sobor de 10 preoți din tract îmbrăcați în odăjdii. Rostesc înflăcărâte cuvinte de bunăvenire dl protopop și parohul locului, C. pr. Iulian Pop, scoțând în evidență importanța zilei, strădania și bucuria locuitorilor și adâncă lor venerațiune pentru Stăpânul și Arhiereul lor. P. S. Sa multumește tuturor celor ce au muncit pentru propășirea bisericii strămoșești.

Urmează apoi sfințirea apei și actul sfințirii bisericii. Din pricina mării mulțimi adunate liturghia arhierească s'a săvârșit în curtea bisericii la un altar improvizat. Evlavia acestei slujbe a fost mult ridicată prin cântările și răspunsurile frumos executate ale corului C. păr. ierodiacon A. Scurtu. — În cursul liturghiei a fost sfințit întru ieromonah ierodiaconul Visarion Cojocarul dela Mănăstirea „Sf. Ana“ din Rohia și clericul Moisi Coroiu întru diacon. La sfârșitul liturghiei P. S. Sa a rostit

o frumoasă cuvântare, scoțând în evidență învățăturile de temei cu-prinse în evanghelia zilei. Crucea virtuților creștine, lăpădarea de sine spre a sluji pe aproapele au fost și vor fi pavăza neamului românesc. Indeamnă credincioșii la cinstirea bisericii și la stăruință în credință.

Sărbătoarea înviorătoare de suflete s'a încheiat cu o bogată masă dată de enoriași oaspeților. A toastat P. S. Sa pentru M. Sa Regele, Dl Prefect pentru P. S. Sa, P. C. cons. Dr. Seb. Stanca pentru reprezentanții autorităților administrative, P. C. protopop Z. Man pentru colaboratorii P. S. Sale, P. C. preot A. Straja pentru Dl. protopop, P. C. preot Ion Budu pentru preotul local, etc. Cel din urmă a vorbit — emoționat până la lacrimi — preotul local, păr. Iulian Pop, mulțumind tuturor celor ce au contribuit la frumuseța acestor zile.

În 17 Septembrie parohia Top a trăit cea mai însemnată zi din istoria ei.

Coresp.

NIMIC FĂRĂ DUMNEZEU

Text: Luca V, 1—11.

Ni s'a dat prilejul tuturor — nu odată — să admăim un răsărit de soare, fenomen minunat, căruia nu-i găsim pereche. Fruntea de foc și suflitele de raze topesc vâlul cernit al întunerecului. Totul pare nou. Și natura și omul. Sufletul pare mai tânăr și mai bun. Inviorat și dispus la rugăciune, către Acela care a făcut să răsară soarele și peste cei buni și peste cei răi.

În ceasuri de aceste, de sublimă vedere, Mântuitorul nostru Iisus Hristos, apare la marginea lacului Ghenisaret. Pescarii oboșiți de munca unei nopți fără belșug, își dreg mrejele somnoroși. Țărnuț lacului, în formă naturală de amfiteatru, geme de însătoșății zilei. — Mântuitorul pășește într-o luntre și se depărtează puțin de mal.

Acum dă merinde sufletească celor ce s'au sculat din pat să alerge după El. Ce vedere minunată: „din pat și din somn m'ai ridicat Doamne, mintea mea o luminează și inima...“ Cuvintele-I curgeau pe buze ca mierea, iar poporul sorbea nectarul ca albina din floare.

Pescarii au uitat și mreajă și luntre și foame și oboseală și tot. Invățătura a ținut mult, iar câștigul lor de pește era pierdut. „Mânași la adânc și aruncați-vă mrejele...“ — Invățătorule, toată noaptea ostenindu-ne n'am prins nimic, dar după cuvântul Tău vom arunca mreaja. Și aceasta fă-

când, au prins mulțime multă de pește încât se rupeau mrejele“. (Luca V, 5-6.)

Pentru ce i-a dăruit Mântuitorul cu așa mare belșug de pește pe acești pescari cu numele: Iacob, Petru, Andrei și Ioan? Pentruca să le recompenseze timpul cât l-au ascultat.

Câtă bunătate Dumnezeiască! Și cât de fără socoteală sunt aceia dintre creștini cari cred că o rugăciune sau preocupare sufletească este timp pierdut din ceasul de lucru.

N'am timp! Tu n'ai timp să binecuvintezi pe Domnul și totuși aștepti ca El să te binecuvinteze. Petru s'a sărguit toată noaptea, și ce i-a folosit? N'a prins nimic. Ce rău i-a pricinuit timpul petrecut cu Iisus? Nu și-a umplut barca cu pești?

Astfel se întâmplă și cu noi. Timpul petrecut în rugăciune, constituie aurul miraculos, în schimbul căruia primim tot de ce avem trebuință. „Orice veți cere întru numele meu vi se va da vouă“ — zice Mântuitorul.

Să cerem muncind și să muncim cerând. Aceasta este cheia succesului muncii noastre. Munca este o plăcere numai în măsura în care o vedem încununată de roade, imediat. Așa zice omul. Altfel nu mai este o plăcere, cum n'a fost nici pentru Petru, care toată noaptea s'a trudit în zadar. Ceeace menține însă echilibrul între muncă și plăcere este încrederea în Dumnezeu.

Să-L lăsăm pe Dumnezeu să intre în slujba noastră, căci altfel munca ne este blestem. În greutăți să ne răcorim sufletul în fața sf. Altar, unde este pururea dimineată cu soare-răsare și unde ne umplem de izul binecuvântării cerești. Timpul dat lui Dumnezeu este sămânță care aduce belșug. Ne umple casa de bunătăți.

Substituirea minunată de pe Ghenisaret stă pildă oricui și oricând.

Mântuitorul ne vorbește și acum din Ghenisaretul lumii. Pescarii stau lângă El de veghe. Il auzim. Il simțim căldura cuvântului. Nu poate exista activitate rodnică fără această căldură, după cum peștele fără apă.

El ne vrea. Noi să-L dorim.

Nu întârzia, iubite frate, de a-L asculta. El îți vorbește oriunde. Acasă, pe stradă și la lucru. Nu-L alunga dela tine, ci în zorii zilei spune-I: „Doamne după cuvântul Tău voiu arunca azi mreaja“, și apoi pleacă, cu Dumnezeu la treabă!

Pr. N. B.

Educația religioasă în școala de stat engleză.

Sub acest titlu d-l prof. de teologie Vintilă Popescu publică în „Biserica și Școala“ din Arad un articol de actualitate, din care reproducem următoarele pasagii:

Moralitatea poporului englez este aceea ce este, pentrucă s'a format și condus sub influența religiunii creștine.

În trecut, toate școlile din Anglia au fost în mâna Bisericii; acolo unde școala nu era pur confesională, directorul școlii era un preot sau un „om al bisericii“.

Astăzi, școala reprezintă națiunea și ca atare ea trebuie să reflecteze

concepțiunea și credința majorității poporului englez. Astfel dezvoltându-se sistemul școlii de stat (școala națiunii), Englezii, indiferent de desebirile confesionale, au impus școlii de stat acele principii fundamentale care sunt comune majorității poporului, adică principiile generale de învățătură ale bisericii anglicane. Școala de stat în Anglia trebuie să satisfacă în educație cel puțin următoarele patru principii, pe care anglicanul conștient le poate aproba pentru copiii săi trimiși în școala de stat.

1. Sistemul de educație trebuie să fie în ton și tendință creștin. Fără

FOILETON

Contribuția Bisericii noastre la opera școlară din ținutul Bistriței.

„Instrumentul fundamental“ redactat, a fost semnat de bărgăuani condiționat, ca după primirea averii lor să se despărtească de dânșii, numind aceste fonduri exclusiv pentru scopuri școlare. De altfel și'n rezoluția de aprobare s'a hotărât ca despre partea lor de bani să dispună numai Consistorul ort. din Sibiu și nu cel gr. cat. din Gherla, dar — zice protopopul T. Buzdug în hârtia sa din 16 Septembrie 1872 — „apoi retăcând frații năsăudeni toate aceste și așteptând succedarea sistemului politic, în virtutea căruia au retăcut toate pentru sine; deputații aleși la Pesta în cauza aceasta, contra voinții noastre luate în plenipotența lor, au exoperat regaliile noastre în pactul din 12 Martie 1832, nu pentru noi, ci pentru fondul școlar gr. cat. din Năsăud; intențiunea năsăudenilor e a propaga asupra noastră — „a sismaticilor“ — sfânta uniune, precum s'a declarat pe atunci episcopul Gherlei Vancea în hârtia sa din 23 Mai 1867, Nr. Cons. 836; prin lăsarea tangentei noastre sub vicariatul gr. cat. din Năsăud, ca președinte al

fondurilor grănicerești din Năsăud, el devine punct de centralizațiune și de cristalizațiune, la care a-leargă și au a alerga învățătorii, preoții, învățăceii noștri și părinții acestora; considerând minoritatea credincioșilor noștri față cu majoritatea gr. cat. care dispun și despre ale noastre, deși bănește mai în precumpănire decât ale lor“, toate aceste motive au determinat pe frații grăniceri gr. cat. să pună întreg „fondul școlastic central“ numai sub controla din punct de vedere bisericesc, a Consistorului episcopatului diecezan din Gherla.

Indată ce comunele ort. din Bărgău au observat cursa pregătită lor, fiecare sinod parohial a dresat câte un proces-verbal de protestare. Toate le înaintează protopopul cu un raport sub Nr. 88—1872, către Consistorul din Sibiu. În el se vede tot ce s'a făcut pentru succesul someșenilor.

Bazați pe succesul obținut, someșenii au început a dispune și a se amesteca și în conducerea școlii noastre triviale. Astfel Comitetul fondurilor școlare în ședința din 30 August 1872 comunică ridicarea școlii triviale la rangul de școală normală (primară de azi) cu 4 clase, având patru învățători, dintre cari pe lângă cei doi să se adauge în anul curent unul, iar celalalt în anul viitor și comunică în continuare că a scris concurs pentru ocuparea postului. Toate aceste s'au comunicat

Oficiului protopopesic „spre luare la cunoștință“.

Când au observat credincioșii noștri că și în școlile noastre cari s'au declarat exclusiv confesionale, vreau să poruncească și să se amestece, imediat s'a întrunit în ședință Comitetul școlii și în 3 Septembrie 1872 luând act de pensionarea bătrânului dascăl Simion Rus, alege de învățător primar pe Grigore Tămaș, iar ca învățător secundar pe Teofil Morar, dascăl în Coșna. După aceste, Comitetul prin membrul Ioan Parasca protestează împotriva amestecului în afacerile școlii noastre confesionale ce se exercită din partea Comitetului fondului școlastic din Năsăud, care — ca corporațiune gr. cat. — și-a arogat patronatul „în virtutea căruia, cu totală ignorare a Statului nostru organic, cu totală ignorare a protopopului tractual ca inspector școlar tractual, cu totală ignorare a comitetului școlii capitale ca for competent, constituit în sensul §-lui 28 din Stat. org., apoi cu totală ignorare și vătămăre a autonomiei bisericii și școlilor noastre — au pensionat pe primul învățător Simion Rus și au emis concurs în foile publice române pentru ocuparea posturilor învățătoresci la școala noastră capitală“ și în continuare propune, iar Comitetul aprobă în unanimitate de voturi, cu excepția păr. Moise Pop din Tiha-Bărgăului ca „comitetul să răspingă acest amestec

Îndoială nu poate să existe o legătură reală între specialitatea sau capacitatea de a preda un subiect și credința religioasă a respectivului specialist, însă este o mare diferență între tonul unei școli care este creștină și tonul unei școli care este intenționat necreștină. Cuvântul „ton” sau „atmosferă” aduce cu sine principii morale înalte și distincție. Și aici se face deosebire de principiile sectarilor, cari nu pot fi aprobate de un anglican, pentru că ele nu se potrivesc cu revelațiunea divină. Dacă sistemul, atmosfera, tonul școlii este într'adevăr creștin, atunci are efect asupra tuturor ramurilor de viață școlară și chiar asupra dascălilor. Într'un astfel de sistem principiile creștine devin însăși viața școlii.

2. *Sistemul de educație trebuie să cuprindă o învățatură creștină definită.* Prin aceasta se înțelege că în școala de stat trebuie să se predea învățatura cuprinsă în catechism și cartea de rugăciuni anglicană.

3. *Sistemul de educație nu trebuie să fie antieclesiastic.*

Biserica anglicană privește creștinismul mai mult din punct de vedere social: creștinismul este ridicarea vieții umane la adevăratul ei ideal. Dela început până la sfârșit viața umană este sfințită de creștinism prin Biserică. Această concepțiune afirmă că omul dela naștere este religios și este ținută cu tărie contra sectanților cari scot în evidență nu bunătatea intrinsecă a naturii umane — așa cum este arătată în Dumnezeu Intrupat — ci răutatea actuală a oamenilor, așa cum sunt ei. Părinții sectari sunt deci oarecum îndiferenți față de aspectul religios al

prunciei și copilăriei, însă se interesează foarte mult de *convertirea* copiilor lor atunci când le vine timpul. Pe sectarul englez ceea ce-l preocupă este ca școala să fie oarecum neutră pentru ca să nu fie o piedică în convertirea copilului. „Trebuie să spun, zice H. Hensley Henson, că sectarismul este foarte greșit în privința copiilor, deoarece, obsedat de teoria lui asupra depravării naturale, nu are alt metod de a trata pe copii decât în felul cum tratează pe adulți ca păcătoși. Astfel copiii sunt îndemnați la pocăință, prin amenințările predicatorilor... Acest metod de a trata pe copii este în sine însuș irațional, ignorând simplul fapt al dezvoltării naturale și este deasemenea dezastuos, în unele urmări ale sale”.

Contra acestui pericol, poporul englez în majoritatea lui, cere ca în școala de stat să nu transpire un spirit anti-bisericesc, pentru că Biserica este adevărata societate a oamenilor. „Anglicanii pot pe drept pretinde, zice acelaș autor, ca în sistemul statului de educație să nu fie nimic ce ar înlesni sau ar începe această anti-ecclesiastică tradiție a sectarismului”.

4. *În sfârșit, învățământul religios să fie încredințat învățătorilor religioși.*

Conștiința anglicană se opune ideii ca un necredincios să fie încredințat cu predarea religiei, oricâtă specialitate pedagogică ar avea. „Nici cel mai înfocat apărător al drepturilor individului nu poate să pretindă în mod serios, ca convingerile religioase ale majorității cetățenilor englezi să fie sacrificate pentru scrupulele unei mâni de oameni”.

Gheorghe N. Alexandrescu, care a fost conducătorul cu mult suflet al școlii, aproape 10 ani. Acest gimnaziu a fost singura vatră școlară de după Unire la moși, care a ridicat pe fiii de țărani la carte, a descoperit talente și i-a îndrumat spre o viață nouă, fără multă cheltuială, dar care a vărsat lumină și însuflețire în moșii oropsiți de vitregia vremurilor.

Nicăiri în țară n'a fost o școală secundară, în condițiuni mai ușoare și mai prielnice, pentru fiii țăranilor ca aceasta.

Aducem la cunoștință acest fapt îmbucurător tuturor părinților și elevilor nu numai dela acest gimnaziu, ci și dela toate școlile secundare desfășurate de pe teritoriul Munților Apuseni, Huedin, Abrud, etc., care au rămas pe acasă, precum și elevilor din alte regiuni care n'au găsit lo-

curi pela licee sau școli normale, că pot imediat să se înscrie la Direcțiunea școlii Baia-de-Arieș, județul Turda, trimițând actele și o simplă cerere de înscriere până la 28 Septembrie a. c. Cei ce s'au înscris în altă parte, încă se pot cere înapoi.

Taxa școlară este de 900 lei, iar internatul 7.500 lei anual. Cei cu note bune la carte, vor primi scutiri și reduceri de plată.

Copii de Moși îmbrățișați vatra școlară dela Baia-de-Arieș, care poartă în sufletul ei flacăra naționalismului a luminatului pedagog și scriitor de pe vremuri, Dr. Petru Span, distinsul profesor dela Sibiu și moș prin toată ființa și viața sa. Copii de moși întoarceți-vă înapoi la gimnaziul din Baia-de-Arieș, de unde ați plecat sau nu v'ați putut întoarce până azi.

INFORMAȚIUNI

O Catedrală ortodoxă în Sf. Gheorghe. Miercuri 20 Septembrie a avut loc în Sf. Gheorghe, reședința jud. Trei-Scaune, solemnitatea punerii pietrei fundamentale a catedralei ortodoxe. Au luat parte mai mulți membrii ai guvernului, intelectuali și popor din ținut. Dumnezeu să binecuvinteze noul lăcaș de credință și întărire națională al Românilor din regiunile săcuizate.

Mănăstirea „Maica Domnului a tuturor mângâierilor”. O nouă mănăstire va lua ființă lângă Bicaz, în jud. Neamț, în amintirea neuitatei Reginei Maria. Ideea ei a fost sugerată de d. N. Iorga. În ziua de 14 Septembrie c. a avut loc solemnitatea așezării pietrii fundamentale, fiind prezenți d-nii N. Iorga, N. Zigre, ministrul cultelor și altor înalți demnitari de stat.

În apropiere de Bicaz, la locul numit Crivaia, acolo unde Regina Maria a vrut să i se dureze „casa albă a visurilor sale” și unde se va

ridica mănăstirea care să eternizeze memoria celei mai mari Regine, s'a oficiat un serviciu religios de către un sobor de preoți în frunte cu P. Sf. Sa Valeriu Botoșeneanu, vicarul mitropoliei Moldovei, răspunsurile fiind date de corul mitropolitan din Iași. Au vorbit d. consilier regal prof. Nicolae Iorga, președinte al comisiunii monumentelor istorice, N. Zigre, ministrul cultelor și artelor și P. S. S. Valeriu Botoșeneanu, locotenent de mitropolit. Vorbitorii au relevat importanța solemnității de astăzi, prin care se aduce un pios omagiu memoriei Reginei Maria, al cărei suflet este legat de aceste locuri prin amintiri ce au rămas săpate în cartea neamului.

† **Prof. Octavian Prie.** Joi, 14 Sept. a avut loc la Cluj, în prezența unui numeros grup de țărani din comuna Secădate, județul Sibiu, a muncitorilor dela fabrica „Iris” din Cluj și a mai multor sute de intelectuali, înmormântarea prof. Dr. Oc-

O Instituție Culturală pentru Moși: GIMNAZIUL DELA BAIA DE ARIEȘ

Ministerul Educației Naționale, văzând greutățile moșilor cu creșterea copiilor, a aprobat și pentru acest an ca Gimnaziul „Petru Span” din

Baia-de-Arieș, județul Turda, să funcționeze din nou ca și în trecut.

Cu reorganizarea gimnaziului a fost din nou încredințat d-l profesor

ilegal și să aștearnă protest la comitetul amintit din Năsăud, pentru ingerința sa, susținându-și dreptul autonomiei bisericii și a școlii, făcând apoi pașii de lipsă ca leafa învățătorilor aleși să se asemneze de comitetul nostru la comitetul năsăudean, care să fie îndatorat a plăti acele lefuri până la totala despărțire a fondurilor comune. Dacă cumva leafa învățătorilor aleși nu s'ar solvi prin năsăudeni din cota noastră, atunci să fie deobligate comunitățile noastre a-le plăti până la definitivă despărțire, căci numai așa se sperează ca să se poată delătura amestecul străin.”¹⁾

Toate aceste hotărâri categorice, protopopul le așterne Consistorului și roagă pe episcopul Șaguna să aprobe demersurile lor și să intervină cu autoritatea sa pentru respectarea drepturilor lor. Asemenea a înaintat protest Comitetului școlar din Năsăud. Urmarea a fost că Consistorul din Sibiu cu adresa Nr. 334/1872 aprobă toți pașii făcuți de Comitetul școlii noastre, instituind ca învățători pe cei aleși, avizând despre aceasta și Comitetul fondului școlastic din Năsăud.

Astfel cu anul 1872/73 școala trivială de până acum, se transformă în școală normală, având jurisdicțiune asupra ei Consistorul din Sibiu

¹⁾ Mns. nr. 74, 78 și 88—1872 din Arhiva protop. Bistrița.

prin comitetul ei, ales din reprezentanții tuturor parohiilor ort. grănicere în frunte cu protopopul ca inspector școlar; iar susținător, fondul școlastic central din Năsăud. De odată cu decretarea ei de școală normală s'a introdus în cele 2 clase din urma și limba maghiară la citit și scris, așa că de acum până în 1884/85 s'au propus trei limbi.

Astfel organizată a funcționat până în 1885, având de luptat încă cu cei din Năsăud, cari mereu se amestecau în numirea învățătorilor. Dela 1885 s'a sistat propunerea limbii germane și totodată și-a pierdut și caracterul confesional, decretându-se de Statul maghiar ca școală poporală elementară fundațională cu caracter comunal.

b) *Biserica și școlile confesionale. Un capitol de eroică jertfire.*

Încă înainte de începerea revoluției, în anul 1848 se votează de către dieta Ungariei art. de lege XX, unde se stabilește perfectă egalitate și reciprocitate între confesiunile creștine; apoi prin art. IX al dietei Transilvaniei între confesiunile aceste se numără și cea ortodoxă română, care până acum era considerată numai tolerată. Urmează apoi mișcarea revoluționară a Ungurilor, la care Români nu aderă, ci sprijinesc pe Habsburgi. Sfârșite luptele aceste prin biruința Austriei, Ar-

dealul ajunge sub dictatură și durează în forma absolutismului austriac până în 1860.

Adevăratul mântuitor de Neam și Biserică a fost în aceste împrejurări — ce-ți puteau da mult și-ți puteau lua totul — *marele și nemuritorul Arhiepiscop Andrei Șaguna*. Ajuns în fruntea Bisericii noastre, prin personalitatea sa cunoscută, a știut să se folosească de împrejurări, fie chiar vitrege și ostile intențiunilor sale. Astfel după ce ministrul de instrucție austriac publică în 1849 „Regulamentul organic”, unde se acordă pentru toate confesiunile și limbile dreptul de a-și susține școlile, încă în toamna anului 1849 imediat s'a apucat de munca grea a restaurării Bisericii, și mai ales a școlii. Dispune deci protopopul și-i obligă să meargă în fiecare sat și să stăruie pentru deschiderea școlii și începerea instrucției. Rezultatul a fost relativ mulțumitor, căci poporul scăpat de jugul obăgiei îmbrățișează cu drag sfaturile protopopului și în tract se deschid în anul școlar 1849/50 următoarele școlile: — pe lângă cele existente în Valea-Bărgăului — Blașfalăul de sus, Blașfalăul de jos, Buduș, Caila, Chintelnic, Cușma, Ida-mare, Sfântul.

(Va urma.)

Pr. T. CIURUȘ

Cetiți și răspândiți „Viața Ilustrată”

tavian Prie dela Academia comercială din Cluj.

Serviciul divin a fost oficiat în grădina sa din str. Bisericii Ortodoxe, de către un sobor de preoți în frunte cu canonicul Ioan Agărbiceanu. În numele Bisericii a vorbit părintele Petre Simu, în al Academiei Comerciale l-a parentat cu duiosie d-l rector Ion Mateiu.

Au mai vorbit: d-l I. Beu, din partea Asociației băncilor ardeleni, părintele N. Pădureanu din partea școlilor din Blaj, dd. N. Peculea, I. Enescu, prof. Emil Hațeganu, protopop Ilie Dăianu și un student al Academiei Comerciale. Odihnească în pace!

Școlile slovace din România.

D. D. V. Ţoni subsecretar de stat la ministerul educației a primit vizita d-lui Ivan Milecz, noul ministru al Slovaciei în România. Ministrul străin a anunțat că Slovacia dorește să se mențină posturile de învățători dela secțiile slovace de pe lângă școlile primare din România, ei urmând să fie plătiți de statul slovac. Dorința a fost aprobată, ca o dovadă a prieteniei noastre vechi față de Slovacia, cu cari am luptat împreună pe vremuri sub stăpânirea maghiară.

Parohii vacante. În eparhia noastră sunt libere posturile de preoți din parohiile: 1. Boereni, 2. Cârna, 3. Chiuești I, 4. Dobricel, 5. Albac II, 6. Peteritea, 7. Poiana (Câmpeni), 8. Valea Geogelului, 9. Văleni I (Lăpuș), 10. Teocul-de-jos. Absolvenții Academiei noastre teologice cari doresc să se hirotonească vor putea face cerere la una din aceste parohii pentruca să li se poată face numirea.

Rusia sovietică a atacat Polonia. În dimineața zilei de 17 Sept. a. c. guvernul sovietic a ordonat armatei roșii să treacă frontiera Poloniei. În nota comunicată ambasadorului polon dela Moscova se spune, că aceasta o face spre a ocroti pe cei 8 milioane de ucrainieni și 3 milioane de ruși albi, persecutați de regimul polon. În acelaș timp s'a trimis despre acest fapt o notă unei serii întregi de țări, printre cari și România, comunicându-li-se totodată că Rusia sovietică își menține față de ele atitudinea de neutralitate.

Dizolvarea societăților religioase din Danzig. O ordonanță a d-lui Förster, șeful regiunilor ocupate, dispune desființarea tuturor societăților și asociațiilor poloneze, precum și a celor religioase. Societățile dizolvate sunt obligate să înainteze urgent inventarul averilor lor, cari vor fi confiscate în favoarea statului.

O „casă românească“ la Hollywood. Comisarul general pentru Europa al expoziției de la New York, a transmis comisariatului românesc dorința marelui artiste americane Miriam Hopkins de a i se îngădui să construiască, la Hollywood, o construcție asemănătoare „Casei Românești“ din expoziția de la New York. D-sa a insistat să se încuviințeze această cerere care va face să trăiască, în ce-

lebrul oraș american, simplitatea, gustul și frumusețea artei și arhitecturii românești. Interioarele clădirii urmează să fie mobilate tot în stil românesc.

Școli engleze de războiu. Ziarul „Daily Herald“ anunță că nici o școală primară sau secundară engleză din apropierea coastelor sau din zonele expuse unui bombardament aerian, nu se va deschide, până când nu vor fi terminate adăposturile subterane, care sunt adevărate săli spațioase, unde se pot ține cursuri chiar și în caz de atac aviatic. Ferestrele acestor „clase“ subterane sunt astfel amenajate, încât exploziile și presiunea aerului să nu poată avea nici un efect. Fiecare școală va avea astfel de adăposturi prevăzute cu toate cele necesare.

Vaticanul și Polonia. Papa este profund afectat de soarta populației catolice din Polonia, socotită ca cel mai puternic bastion al ei în răsăritul Europei. Se cunosc raporturile încordate atât cu Germania cât și cu Rusia sovietică, așa încât cucărirea Poloniei de către aceste două mari Puteri poate avea consecințe și mai grave — spun cercurile vaticane — asupra catolicismului de acolo. Evenimentele ulterioare vor arăta în ce măsură se adevăresc aceste îngrijorări.

Armistițiul sovietic-japonez. În războiul din extremul orient dintre Japonia și Rusia sovietică a intervenit prin surpriză în ziua de 16 Sept. c. un armistițiu, cu schimb de prizonieri. Efectele lui pot fi mai adânci în sensul unei încetări definitive a ostilităților, cari vor permite Japoniei să continue mai viguros războiul contra Chinei, iar Sovietelor să se îndrepte netulburate spre frontul din Europa. Evenimentul este viu comentat în toată presa mondială.

BIBLIOGRAFIE

Pr. Const. P. Beldie: „Albumul creștinului“. Lecturi religioase. Vol. I. Bârlad. 248 pag. 50 Lei.

Fiecare pagină a cărții trădează iubirea autorului pentru Hristos, pentru doctrina și pentru Biserica Lui. Această iubire a reușit să facă un prea frumos album al celor mai de seamă icoane din viața creștină, merit să delecteze ochii sufletești ai cetitorilor și să le adape sufletul cu aceeaș dragoste pentru Hristos, pentru doctrina și pentru Biserica Lui.

Autorul adună părerile celor mai importanți și a celor mai geniali reprezentanți ai omenirii despre credință și despre Hristos; Tâlcuște evenimente contemporane în lumina Evangheliei, lămurește pe înțelesul marelui mulțimi obiceiuri și simboluri creștine, accentuiază unele sfaturi ale Mântuitorului și combate rătăcirile celor ce din neștiință ori îngâmfare s'au lepăpat de dreapta credință.

Cartea e cea mai potrivită lectură pentru tineret, pentru intelectuali, pentru preoți și pentru toată suflarea creștină. O recomandăm cu toată căltura atențiunii preoțimii noastre, ca să o imbie hrană duhovnicească celor dornici de cuvântul adevărului.

De vânzare, la autor ori la Librăria Eparhială. I. G.

Clujul românesc. Dl dr. Octavian Buzea, publicist, fost ajutor de primar, a scos, în vederea congresului dela Cluj al Astrei, un volum în extensiune de 272 pagini, cu harta orașului și 180 ilustrațiuni și planșe, cuprinzând un complet ghid clujan, cât și o prezentare a Clujului în lumina dezvoltării acestuia în cei 20 ani dela unire încoace.

Autorul înfățișează împrejurările în care s'a instăpănit regimul românesc la Cluj, cu extrase din documentele vremii, printre care figurează și registrele unităților militare care au intrat prima dată în orașul nostru.

Orașul este înfățișat sub raport politic, administrativ, bisericesc, cultural-social și economic, cărora le premerge un complet ghid local și o statistică sugestivă a evoluției demografice. Evidențând la fiecare capitol situația moștenită în 1919 în comparație cu cea de azi, dl Buzea dovedește prin cifre și fapte, că orașul Cluj a marcat în cei 20 ani de stăpânire românească o dezvoltare care corespunde cel puțin unei dublări față de ceea ce era în momentul unirii.

Apărută în condițiuni tehnice de nivel occidental, lucrarea d-lui dr. Octavian Buzea constituie o contribuție meritorie la întărirea propagandei noastre interne și externe. O recomandăm călduros tuturor cititorilor nostri.

A apărut Nr. 8—9 pe August—Sept. 1939 al revistei „Viața Ilustrată“ de sub direcția P. S. Episcop Nicolae Colan, cu următorul sumar:

I. Matéiu: Noul Patriarh al Bisericii; Grigore Popa: Invitație la românism; Pr. Ion Goron: Crucea; Const. Goran: Elegie (poezie); Grigorie T. Marcu: Stăpân și slugă; Eugenia Mureșanu: Inceput (poezie); G. L. Munteanu: Creștinătatea și războiul dintre frați; Pr. Florea Mureșanu: An nou; Cristina Val: Pădurea; L. Bologa: Dureri nedrepte; Emil Zegreanu: Noapte înaltă și Haiducie (poezii); Ilie Mănițiu: Doinește Crișul, Pastel și Băbăruța (poezii); Eugenia Mureșanu: Copiii Soarelui; Pr. Teodor Ciceu: Crez și Armonie casnică (poezii); Al. Străoneanu-Balaș: La altarele luminii și Aceași chemare (poezii); Grigorie T. Marcu: Despre muzică și despre cântăreți; Gheorghe Paltin: Coșurile lui Condrate; Il. V. Felea, N. C., I. E. Naghiu și Ilie Mănițiu: Cronica literară. S. S. și Gr. T. M.: Cronică internă. Gr. T. M.: Cronică externă. Viața veselă. Numeroase ilustrații.

„Revista Teologică“ Nr. 9 pe Septembrie 1939 de sub patronajul I. P. S. Mitropolit Nicolae, are următorul cuprins:

Diacon Dr. Grigorie T. Marcu: Serviciul Social sub semnul Crucii; Nicolae Mladin: Renașterea gnosticismului; Prof. Dr. Nicolae Neaga: Ecclesiastul (Scurte note explicative); Prot. Mihail Neagu: Predică ocazională; Preot Ioan Chioaru și Dr. Grigorie T. Marcu: Mișcarea literară. Gr. T. M., N. Iorga și T. S.: Note și informații.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj. Nr. 5748/1939.

Comunicat.

Aducem la cunoștință On. preoțimi spre conformare și executare adresa On. Minister al Agriculturii Nr. 2436 și a Sf. Sinod Nr. 1150 din 1939 de următorul cuprins:

Printre neajunsurile ce le întâmpină agricultura românească este și faptul că populația dela țară nu lucrează în anumite așa zise „sărbători“ cari nu sunt legale și nici bisericești.

Aceste „sărbători“ se ridică uneori la un număr apreciabil pe an.

Cea mai mare parte din aceste „sărbători“ cade tocmai în toiu campaniei agricole de primăvară-vară și toamnă, când orice zi pierdută pentru agricultură, însemnează o mare pagubă pentru economia națională.

Intrucât astăzi ridicarea populației agricole nu se poate face decât printr'o muncă chibzuită se îndrumă toate organele săfești să facă o întinsă propagandă printre săteni ca să nu mai țină decât sărbătorile legale și sărbătorile bisericești.

Cluj, la 19 Septembrie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 5548/1939.

Comunicat.

Arhivele statului au tipărit de curând un „Inventar al Arhivelor Statului“ în 400 pagini, cu prețul de 500 Lei exemplarul. Intrucât acest volum este și un bun îndreptar pentru păstrarea și întocmirea arhivelor, îl recomandăm preoților noștri. Il pot comanda dela librăria noastră eparhială cu prețul de mai sus.

Cluj, la 7 Septembrie 1939, din ședința Consiliului eparhial.

Consiliul eparhial.

Nr. 360/1939.

(31) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de cl. III Bucium-Sat, protopopiatul Abrud, se publică concurs cu termen de 30 zile, socotit dela prima publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat conform calificăției sale.
2. Venitele stolare obișnuite.
3. Folosirea unui fânaț de trei jugăre.

Candidații la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele necesare în termenul legal, Consiliului eparhial.

Vor prezenta act dela P. S. Sa Episcopul nostru, că pot fi luați în candidație și cu prealabila noastră încunoștințare, se vor putea prezenta în parohie pentru a cânta, predica și a face cunoștință cu poporul.

Oficiul protopopesc ort. român al Abrudului, în înțelegere cu consiliul parohial.

Abrud, la 28 August 1939.

Petru Popovici, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.